

PRIREADIO: NENAD STEVOVIĆ

TRI DOGAĐAJA UOČI CRNOGORSKOG REFERENDUMA

Tri događaja u crnogorskom iseljničtvu, neposredno uoči održavanja referenduma za obnovu nezavisnosti Crne Gore, koja su se odigrala u periodu od oktobra 2005. do marta 2006. godine zaslužuju pažnju imajući u vidu njihov značaj i uticaj na odnos crnogorske dijaspore prema referendumskom pitanju. Radi se o šednici Saveza crnogorskih asocijacija Evrope u Njemačkoj, pismu Venecijanskoj komisiji od strane UCS „Krstaš” i manifestaciji „Lovćenački susreti”. Pođimo redom.

10. Šednica Saveza crnogorskih asocijacija Evrope

U Radevormwald-u, nedaleko od Kelna u Njemačkoj, 1. i 2. oktobra 2005. godine, održana je 10. Redovna šednica Saveza crnogorskih asocijacija Evrope (SCAE). U ime domaćina, Saveza crnogorskih asocijacija Njemačke, delegate i goste pozdravio je predsjednik te organizacije Vojo Vuksanović, u ime SCAE njen predsjednik Jovan Radonjić, dok se u ime predstavnika

Delegati Šednice SCAE u Njemačkoj

Jovan Radonjić, predsjednik SCAE

matične domovine, prisutnima obratio Šef predstavništva Crne Gore u Berlinu, Abid Crnovršanin. Ispred Pokreta za nezavisnu i evropsku Crnu Goru iscrpne referate podnijeli su prof. dr Nebojša Vučinić i Marko Špadijer, dok je o ekonomskim i socijalnim prilikama u Crnoj Gori govorio Danilo Popović, predsjednik Saveza sindikata Crne Gore.

Na šednici su donijeti sljedeći zaključci:

- Članice SCAE su saglasne, da među crnogorskom dijasporom na svojoj teritoriji, sprovedu široku akciju u cilju objašnjavanja ciljeva predstojećeg referenduma i njegovog historijskog značaja.
- Formirana je radna grupa, koja treba da do sljedeće šednice pripremi promjenu statuta.
- U cilju podrške koje ulaže Udruženje Crnogoraca u Srbiji

„Krstaš“, naredna šednica će se održati u Lovčencu, Republika Srbija.

- SCAE podržava inicijativu Savjeta mladih, da se ulože zajednički naponi u cilju organizacije susreta mladih crnogorske dijaspore iz cijelog svijeta.

Na šednici su donijete i rezolucije:

- SCAE podržava sve napore, koji na miran i demokratski način vode do uspostavljanja nezavisne i samostalne države Crne Gore.
- Uprkos uvažavanju značaja, koje ima rješenje državno-pravnog statusa Crne Gore za budućnost naše matične domovine, SCAE smatra da ne treba zaboraviti ni rješavanje drugih životnih pitanja, kao što je široko rasprostranjena korupcija, kriminal, siromaštvo i nezaposlenost. Ti problemi umanjuju potencijal razvoja naše matice. SCAE apeluje na nadležne subjekte Crne Gore, da se maksimalno posvete efektivnom rješavanju ovih ključnih problema.
- Svjesni teških okolnosti u kojima djeluje Udruženje Crnogoraca „Krstaš“, SCAE izuzetno cijeni napore koje vodi ta organizacija na planu očuvanja nacionalne svijesti Crnogoraca u Srbiji.

Pismo Venecijanskoj komisiji

Udruženje Crnogoraca Srbije „Krstaš“ je aktivno učestvovalo u kampanji za obnovu crnogorske nezavisnosti i principijelno, javno i argumentovano se borilo protiv politike službenog Beograda, koji je od međunarodne zajednice tražio da Crnogorci iz Srbije glasaju na referendumu zakazanim

za 21. maj 2006. godine. Premijer Srbije Vojislav Koštunica je briselskoj administraciji dostavio spisak ličnih podataka blizu 264.000 građana koji bi, po njegovom mišljenju, trebali imati pravo glasa na referendumu u Crnoj Gori. „Krstaš“ se u komunikaciji sa međunarodnom zajednicom zalagao da Crnogorci rezidenti Srbije, u kojoj koriste svoje izborno pravo, ne treba da glasaju u Crnoj Gori, ističući da je sve suprotno tome pravni nonsens i pokušaj kreiranja izbornog inženjeringa iz Beograda. Saradnja je bila intezivna sa Međunarodnom kriznom grupom, delegacijom Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope i Venecijanskom komisijom. „Krstaš“ je 7. novembra 2005. godine uputio pismo Venecijanskoj komisiji adresirajući ga na Sekretara i zamjenika sekretara, šefa Odsjeka

za izbore i referendume, kao i za sve članove i zamjenike članova komisije. Venecijanska komisija (službeni naziv Evropska komisija za demokratiju kroz pravo) je savjetodavno tijelo Vijeća Evrope. Primarni način djelovanja Venecijanske komisije je izdavanje mišljenja o ustavnim odredbama i drugim pravnim normama u svrhu asistiranja u materiji ustavnog prava, zasnivajući se na osnovnim načelima evropske ustavotvorne tradicije, i to na načelu poštovanja ljudskih prava, načelu demokratije i načelu pravne države i vladavine prava. U pismu se navodi:

„POŠTUJUĆI činjenicu da Venecijanska komisija treba da pruži ekspertsko vođstvo Republici Crnoj Gori usvajanjem preporuka vezanim za crnogor-

Venecijanska komisija

ski Zakon o referendumu iz 2001. godine.

PRIZNAJUĆI važnost ekspertskog mišljenja Venecijanske komisije o crnogorskom Zakonu o referendumu sa uputstvima crnogorskim vlastima koja neće ugroziti izborna prava građana Srbije i Crne Gore. SVJESNI političkih inicijativa koje bi mogle ozbiljno da podriju izborna prava državljana Crne Gore koji su istovremeno i građani Srbije i njihovu ustavnu jednakost sa ostalim građanima Srbije i Crne Gore. Udruženje Crnogoraca u Srbiji „Krstaš” ovim putem obavještava Venecijansku komisiju da crnogorski državljani, koji su istovremeno građani Srbije, smatraju izuzetno opasnim svaki pokušaj da se preporuča promjena Člana 8. Zakona o referendumu Republike Crne Gore sa ciljem da se pravo glasa proširi na crnogorske državljane u Srbiji.

Bilo koja preporuka da se uključe crnogorski državljani, koji su građani Srbije, u kvalifikovane glasače na crnogorskim referendumima bi dramatično ugrozila ustavni položaj crnogorskih državljana u samoj Srbiji i predstavljala bi prvi korak trajnom gubitku naših glasačkih i drugih izbornih prava u Srbiji, što bi vodilo ka našoj degradaciji u status građana drugog reda u Srbiji. UCS „Krstaš” ovim putem obavještava Venecijansku komisiju da crnogorski državljani, koji su istovremeno i građani Srbije, već imaju pravo da glasaju na svim izborima i referendumima u Srbiji, kao jednoj od konstitutivnih republika državne zajednice Srbija i Crna Gora. Preporuka Venecijanske komisije da se omogući glasanje u crnogorskom referendumu državljanima Crne Gore koji žive u Srbiji bi stavila nas u položaj ustavne nejednakosti sa ostalim građanima Srbije i Crne Gore – koji svi imaju pravo da glasaju samo u jednoj republici. Mi ne želimo, niti smo ikada tražili „dupla prava” koja bi nam omo-

gućila da paralelno glasamo u obje republike, pošto bi ovo duboko povrijedilo ljudska i izborna prava svih ostalih građana Srbije i Crne Gore. UCS „Krstaš” ovim putem obavještava Venecijansku komisiju da svaka preporuka koja bi nas stavila u poziciju ustavne nejednakosti sa ostalim građanima Srbije i Crne Gore bi poslužila kao povod za buduću diskriminaciju protiv nas i samim tim bi ugrozila naša ljudska prava. UCS „Krstaš”, koje je registrovano u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava Srbije i Crne Gore na dan 04.09.2003. je najveća asocijacija etničkih Crnogoraca u Srbiji, sa sedištem u Lovčencu, pokrajina Vojvodina.”

Za Udruženje Crnogoraca Srbije „Krstaš”: Nenad Stevović, predsjednik; Vladimir Pekić, šef tima za međunarodne kontakte; Gordana Mitrović, šef pravnog tima; Marko Abramović, generalni sekretar. Lovćenac, Novi Sad, Beograd, 07.11.2005.

„Crnogorski susreti” u Lovčencu

Najvažniji projekat Udruženja Crnogoraca Srbije „Krstaš” u pred-referendumskom periodu je organizacija trodnevne manifestacije „Crnogorski susreti” u Lovčencu. Od petka do nedjelje, 17.-19. marta 2006. godine, Lovćenac je bio domaćin do tada najznačajnijem organizovanom skupu crnogorske dijaspore u Republici Srbiji. Manifestaciji je prisustvovao veliki broj Crnogoraca iz Vojvodine i Srbije, ali i brojni gosti iz Crne Gore i više evropskih država, jer se u okviru ovog događaja održala i 11. Redovna sjednica Saveza crnogorskih asocijacija Evrope.

Glavni događaj „Crnogorskih susreta” u Lovčencu bilo je bratimljenje opštine Mali Idoš i prijestonice Cetinja, a memorandum o uspostavljanju bratskih odnosa potpisali su predsjednik opšti-

ne Mali Idoš Ištvan Siđi i predsjednik cetinjske opštine dr Milovan Janković. Inicijativu o bratimljenju dvije opštine pokrenulo je udruženje „Krstaš”.

Čin bratimljenja završen je svečanom akademijom u prepunoj sali Doma kulture u Lovčencu. Govorili su: crnogorski princ Nikola II Petrović, lider Pokreta za nezavisnu Crnu Goru Branko Lukovac, generalni sekretar Matice crnogorske Marko Špadijer, gradonačelnik Cetinja dr Milovan Janković, Elvira Bekteši ispred Centra za iseljenike Crne Gore, Jovan Radonjić predsjednik Saveza crnogorskih asocijacija Evrope, Predrag Marinović ispred Forumu za ekološku i nezavisnu Crnu Goru, Vesko Begović i Veselin Vujanović u ime Sindikata Crne Gore, Branislav Kaluđerović predsjednik Stonoteniskog saveza Crne Gore, sekretar Crnogorske pravoslavne crkve književnik Borislav Cimeša, Željko Tomović ispred udruženja „Crmnica”, Pal Karolj predsjednik

Skupštine opštine Mali Idoš i Nenad Stevović predsjednik UCS „Krstaš”.

Uručenjem Krstaš barjaka od strane gradonačelnika Cetinja predsjedniku UCS „Krstaš”, Cetinje i Crna Gora simbolički su odali priznanje „Krstaš”-u za njegov izuzetan doprinos očuvanju nacionalnog identiteta Crnogoraca u dijaspori. Sekretar CPC Borislav Cimeša je predsjedniku SO Mali Idoš Pal Karolju uručio gramatu kojom ga Crnogorska pravoslavna crkva proglašava za svog dobrotvora.

Umjetničkim nadahnućem dignitet svečane akademije uzdigli su prvak CNP Slobodan Marunović, svojom nadasdaleko čuvenom prezentacijom Njegoša, i kantautor Marinko Pavićević izvođenjem, uz pratnju Radojice Bulatovića, svoje autorske himne Lovčencu. Njima su se u umjetničkom dijelu programa pridružili recitatorka Milena Vukotić i guslar Želimir Bijelović.

dr Milovan Janković i Ištvan Siđi potpisuju sporazum o bratskim odnosima Cetinja i Malog Idoša

Donacija za ambulantu u Lovčencu

U sklopu „Crnogorskih susreta” u Lovčencu je održana i 11. Redovna šednica Saveza crnogorskih asocijacija Evrope. Bila je to posljednja šednica te organizacije prije referendumu za obnovu nezavisnosti Crne Gore. U donijetim zaključcima SCAE izražava divljenje za aktivnosti koje sprovodi UCS „Krstaš” na očuvanju nacionalnog identiteta Crnogoraca u Srbiji, obzirom da radi i djeluje pod izuzetno teškim okolnostima. SCAE naglašava da su ponosni što je „Krstaš” u članstvu saveza i da svojim radom i angažovanošću daje primjer ostalim udruženjima Crnogoraca u Evropi. Dalje se navodi da će delegacija SCAE iz Lovčenca odputovati za Podgoricu, gdje će predsjednika Crne Gore upoznati sa problemima koje imaju crnogorski državljani koji su na radu u inostranstvu, a tiču se priprema za odlazak na predstojeći referendum. SCAE podržava i daje svu moralnu i materijalnu pomoć, kao i organizaciju grupnog i individualnog prijevoza svakom građaninu

koji želi da glasa na referendumu za samostalnost i međunarodno-pravni subjektivitet Crne Gore. Dalje, SCAE predlaže da Crna Gora uredi statusne i nasljedno-materijalne odnose sa nasljednikom dinastije Petrovića, princem Nikolom II Petrovićem. Predsjedništvo SCAE je jednoglasno donijelo odluku da se formira Medijski savjet u sastavu: Matijaš Zrno (Češka), Remzo Skenderović (Švajcarska), Nenad Stevović (Srbija) i Jovan Radonjić (Hrvatska).

Slavlje povodom veličanstvenog događaja bratimljenja prijestonice Cetinja i opštine Mali Idoš upotpunjeno je i činom predaje patronažnog vozila ambulanti u Lovčencu, kao donacije Saveza crnogorskih asocijacija Evrope i Udruženja Crnogoraca Srbije „Krstaš”. Trodnevne svečanosti, u praskozorje crnogorskog referendumu o nezavisnosti, pratila je i RTCG sa ekipom koju je predvodila novinarka i voditeljica Slavica Kruščić.